

УДК 657.632:336.143

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-14)

Колісник О. П., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту, Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0000-0003-1755-5638

e-mail: o.p.kolisnyk@dpu.edu.ua

Купріянова А. О., студент першого (бакалаврського) рівня, факультет податкової справи, обліку і аудиту, Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна

ORCID ID: 0009-0004-0264-0420

e-mail: nastakuprianova24@gmail.com

Особливості обліку донорських коштів та фінансування від міжнародних організацій

Анотація. У статті здійснено аналіз нормативно-правової бази, що регулює облік донорських коштів, зокрема Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності. Описано підходи до визнання доходів від цільового фінансування залежно від умов договору та виконання проектів. Висвітлено порядок розмежування адміністративних та цільових витрат, що забезпечує прозорість використання коштів і відповідність вимогам донорів. Розглянуто особливості обліку операцій в іноземній валюті, зокрема відображення курсових різниць і їх вплив на фінансову звітність. Зазначено важливість аналітичного обліку за проектами для підвищення ефективності контролю за фінансовими ресурсами та оптимізації управлінських рішень. Особливу увагу приділено забезпеченню відповідності принципам міжнародної звітності, що сприяє покращенню співпраці з міжнародними організаціями. У статті надано практичні рекомендації для вдосконалення облікових процесів, спрямованих на підвищення прозорості та точності фінансової інформації.

Ключові слова: міжнародна допомога; облік коштів; гранти та пільгові кредити; проект; цільове фінансування; курсові різниці; інтеграція національних стандартів.

Kolisnyk O. P., PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, State Tax University, Irpin, Ukraine

Kupriianova A. O., first (bachelor's) degree student, Faculty of Taxation, Accounting and Audit, State Tax University, Irpin, Ukraine

Accounting for Donor Funds and Funding from International Organizations

Abstract. Introduction. The modern role of accounting has significantly increased in wartime conditions, increasing the level of its responsibility to society and the world economic community. The processes of restoring the infrastructure damaged and destroyed by the war are already actively underway and are gradually gaining new scales. This leads to the emergence of new approaches and mechanisms of targeted financing aimed at ensuring restoration processes.

Purpose. The main goal is to focus on analyzing the regulatory framework, identifying the specifics of accounting transactions, and methods of reflecting donor funds in financial reporting.

Results. The legal framework governing the accounting of donor funds, in particular the provisions of national accounting standards and international accounting standards, is examined. The peculiarities of the application of IAS 15 "Revenue" and IFRS 20 "Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance", which determine the approaches to the recognition of targeted funding in the financial statements, are considered. Methods of recognizing income from grants have been established depending on the terms of the agreement, the stage of project implementation and the achievement of expected results. The procedure for distinguishing between administrative and targeted costs is defined, which helps to ensure transparency and compliance with donor requirements. Accounting peculiarities are considered, in particular the creation of separate sub-accounts to reflect targeted funding and analytical accounting for projects. Methods of documenting transactions related to grants, subsidies and charitable assistance are presented. Effective organization of accounting for donor funds builds trust in the organization among international partners and contributes to improving its reputation. The impact of exchange rate differences resulting from the receipt of funds in foreign currencies on an organization's financial results is examined. Accurately reflecting exchange rate differences is a key condition for ensuring compliance of financial statements with international standards. The role of analytical project accounting as an effective tool for controlling the use of financial resources is examined. The division of expenses into administrative and targeted categories allows for compliance with the terms of contracts with donors. It is noted that the use of modern information technologies optimizes accounting processes, increases their accuracy and transparency.

Conclusions. The main problems related to the organization of accounting for donor funds are identified and effective ways of solving them are proposed. Recommendations for improving accounting processes to ensure transparency, reliability of financial statements, and compliance with international standards are considered.

¹Стаття надійшла до редакції: 24.02.2025

Received: 24 February 2025

Keywords: international assistance; accounting for funds; grants and soft loans, project; targeted financing; exchange rate differences; integration of national standards.

JEL Classification: F 35; M 40; M 41.

Постановка проблеми. Сучасна роль бухгалтерського обліку значно посилилася в умовах воєнного часу, підвищивши рівень його відповідальності перед суспільством та світовою економічною спільнотою. Процеси відновлення пошкодженої та зруйнованої війною інфраструктури вже активно тривають і поступово набирають нових масштабів. Це зумовлює появу нових підходів і механізмів цільового фінансування, спрямованих на забезпечення відновлювальних процесів.

Хоча нормативно-правове регулювання цільових фінансових потоків частково вирішує питання їх обліково-аналітичного та контрольного супроводу, на практиці залишається низка невирішених аспектів. Зокрема, складнощі виникають під час документального оформлення грантових коштів, їх коректного відображення в бухгалтерських рахунках, проведення операцій у системі обліку, а також у питаннях визнання, класифікації, оцінки та відображення інформації у різних формах звітності. Це стосується фінансової звітності відповідно до МСФЗ, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, податкових декларацій із податку на додану вартість та податку на прибуток, а також управлінської звітності для прийняття ефективних оперативних і стратегічних рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз наукової літератури та публікацій за темою дозволив визначити коло науковців, які зробили вагомий внесок у розвиток обліку та оподаткування цільового фінансування і грантових коштів. Серед них можна виділити праці таких дослідників, як І. Жураковська, О. Кудіна, Д. Осіпчук, І. Садовська, Р. Сидоренко, К. Нагірська, Л. Чижевська, Л. Шкуліпа та інші. У своїх роботах вони розглядали ключові аспекти обліку цільового фінансування, оподаткування державної допомоги, а також грантових коштів міжнародної технічної допомоги. Однак сучасна ситуація, пов'язана з війною та викликами повоєнного відновлення, актуалізує нові аспекти обліку. Розширення спектру джерел фінансування, які включають благодійні фонди, фізичних осіб, державні програми та міжнародні організації, вимагає адаптації облікової методології. Зростає необхідність у забезпеченні прозорості, ефективності та чіткого розподілу ресурсів у нових умовах.

Формулювання цілей дослідження. Основна ціль це зосередження на аналізі нормативно-правової бази, виявленні специфіки облікових операцій та способів відображення донорських коштів у фінансовій звітності. Стаття також охоплює розмежування адміністративних і цільових витрат, оцінку відповідності міжнародним стандартам та забезпечення прозорості у використанні фінансування.

Окремо розглядаються питання обліку курсових різниць і ведення аналітичного обліку за проектами. Отримані результати сприятимуть вдосконаленню облікових процесів, ефективному управлінню ресурсами та виконанню вимог міжнародних донорів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Донорські кошти є ключовим фінансовим ресурсом, який відіграє вирішальну роль у процесі відновлення економіки України в умовах складних соціально-економічних і політичних викликів. Міжнародна фінансова підтримка сприяє стабілізації економічної ситуації, розвитку стратегічно важливих галузей економіки та впровадженню численних соціальних і гуманітарних програм.

Станом на січень 2024 року, сума прямих збитків, завданих житловій і нежитловій нерухомості, транспортним засобам, інфраструктурі та іншим активам унаслідок повномасштабного військового вторгнення, перевищує 157 млрд дол. США за оцінками вартості відновлення. Ці обставини вимагають ефективного управління міжнародною допомогою для спрямування ресурсів на пріоритетні напрямки відновлення та розвитку [1].

Успішна реалізація проектів, профінансованих за рахунок донорських коштів, залежить від якісного бухгалтерського обліку, який забезпечує прозорість використання фінансів, відповідність умовам грантів та довіру міжнародних партнерів до українських інституцій. Правильний облік та звітність також створюють основу для сталого розвитку, надаючи змогу організаціям раціонально використовувати ресурси та досягати довгострокових цілей відновлення країни.

Облік донорських коштів та фінансування від міжнародних організацій є важливим елементом управління фінансами для багатьох підприємств, громадських організацій та благодійних фондів. У цьому контексті необхідно враховувати як національні норми бухгалтерського обліку, так і міжнародні стандарти.

Основним законодавчим актом, що регулює бухгалтерський облік в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [8]. Він встановлює загальні принципи організації бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності, зокрема, облік фінансування, отриманого від донорів та міжнародних організацій. Згідно із законом, усі підприємства та організації, незалежно від форми власності, повинні вести облік відповідно до загальноприйнятих правил і забезпечувати достовірність фінансової інформації [8].

Донорські кошти та гранти часто надаються міжнародними організаціями, тому їхній облік вимагає дотримання Міжнародних стандартів фінансової

звітності (МСФЗ). Зокрема, стандарти МСФЗ враховують специфіку фінансування неприбуткових організацій, благодійних фондів та проєктів, що реалізуються за підтримки донорів.

У рамках національної системи бухгалтерського обліку важливим документом є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які забезпечують єдиний підхід до обліку операцій, включаючи облік грантів, субсидій та інших видів фінансування.

Особливості обліку грантів і субсидій детально викладені у НП(С)БО 15 «Дохід» та МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», коли надається від держави. Ці стандарти регулюють порядок визнання, оцінки та відображення доходів, отриманих у вигляді грантів чи іншого фінансування.

Відповідно до НП(С)БО 15, отримані гранти або субсидії визнаються як дохід підприємства лише тоді, коли [9]:

- є ймовірність отримання економічної вигоди від такого фінансування;
- сума доходу може бути достовірно визначена.

У разі, якщо гранти спрямовані на придбання або створення довгострокових активів, їх відображення в обліку здійснюється поступово шляхом зменшення амортизації відповідних активів.

МСБО 20 визначає гранти як форми фінансування, надані підприємствам або організаціям за умови дотримання певних вимог. Наприклад, гранти можуть

надаватися для покриття операційних витрат, розвитку інфраструктури або реалізації певних проєктів. Основні положення стандарту включають [5; 11]:

- гранти визнаються як дохід або зменшення витрат лише тоді, коли є чітка впевненість у тому, що організація виконає всі умови, пов'язані з отриманням фінансування;
- якщо грант надається для придбання активів, він визнається як дохід пропорційно до строку корисного використання таких активів;
- організація повинна забезпечувати прозоре розкриття інформації про отримане фінансування у фінансовій звітності, включаючи зазначення його джерела, умов отримання та цільового призначення.

Облік донорських коштів та фінансування, отриманого від міжнародних організацій, є важливим аспектом діяльності будь-якої організації, яка залучає такі ресурси. Цей процес потребує ретельного дотримання нормативних вимог, прозорості у фінансовій звітності, а також відповідності умовам, визначеним у договорах з донорами.

Донорські кошти є специфічним видом фінансових ресурсів, які зазначені у табл. 1, які надаються зовнішніми організаціями або державами з метою підтримки соціально-економічного розвитку, реалізації гуманітарних чи інших важливих проєктів. Їхній облік вимагає чіткого розуміння джерел фінансування, умов їх використання та звітності перед донорами.

Таблиця 1 Види донорського фінансування

Вид фінансування	Опис	Особливості обліку
Гранти (безповоротна фінансова допомога)	Фінансування, яке надається без зобов'язань повернення. Використовується для соціальних, освітніх, наукових, культурних проєктів або для покриття адміністративних витрат.	Організація має чітко дотримуватись умов використання коштів, зазначених у грантовій угоді, та подавати звіти про виконання проєктів.
Цільове фінансування	Кошти виділяються для реалізації конкретних проєктів або програм (наприклад, будівництво інфраструктури, проведення досліджень, підтримка громад).	Необхідно суворо дотримуватись визначеної мети фінансування та подавати детальну фінансову і нефінансову звітність.
Пільгові кредити	Фінансування у вигляді кредитів з вигідними умовами: низькі процентні ставки, тривалі строки погашення, пільгові періоди.	Облік передбачає нарахування відсотків, контроль графіків погашення та відповідність умовам кредитної угоди.

Джерело: сформовано авторами на основі [5; 10]

Важливим аспектом є правильне визначення моменту, коли доходи від донорського фінансування мають бути визнані в обліку, що залежить від характеру фінансування. У таблиці 2 наведено основні

критерії для визначення моменту визнання доходу, який використовується в обліку залежно від специфіки отриманих коштів.

Таблиця 2 Визначення моменту визнання доходу

Критерій визнання	Опис	Приклади
При отриманні коштів	Дохід визнається на дату фактичного отримання коштів, якщо вони не мають додаткових умов чи обмежень.	Гранти, які надаються для покриття загальних витрат організації без прив'язки до конкретних проектів.
При виконанні умов договору	Дохід визнається після виконання зобов'язань, зазначених у договорі (наприклад, реалізація проекту, досягнення результатів).	Цільове фінансування або гранти, що передбачають звітність про виконання певних умов.

Джерело: сформовано авторами на основі [5; 9]

Донорські кошти повинні бути чітко ідентифіковані у фінансовій звітності організації, зокрема у Балансі та Звіті про фінансові результати. Для цього у плані рахунків використовується рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», а саме субрахунок 483 «Благодійна допомога», який забезпечує облік руху коштів, отриманих на конкретні проекти.

Аналітичний облік за субрахунком 483 ведеться окремо для кожного проекту, що дозволяє забезпечити прозорість та відповідність міжнародним стандартам, а також полегшує підготовку звітності донорам [3; 10].

Донорські кошти визнаються залежно від умов їх надання та цілей використання [3]:

- якщо кошти виділені на реалізацію конкретного проекту, вони обліковуються як зобов'язання до моменту виконання умов договору. Це забезпечується використанням рахунку 48 «Цільове фінансування»;
- після виконання проектних заходів або досягнення визначених результатів ці кошти переводяться до складу доходів організації та обліковуються на субрахунку 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів».

Якщо фінансування покриває витрати, що стосуються кількох звітних періодів, дохід визнається поступово, пропорційно до обсягу виконаних робіт чи витрат. Це відповідає принципу відповідності доходів і витрат та дозволяє коректно відображати фінансові результати.

Однією з ключових вимог донорів є чітке розмежування адміністративних та цільових витрат [3; 6]:

- адміністративні витрати, пов'язані із загальним управлінням проектом, відображаються на рахунку 92 «Адміністративні витрати»;
- цільові витрати, пов'язані з безпосередньою реалізацією проекту (придбання обладнання, послуг, матеріалів), відображаються на рахунку 23 «Виробництво» або 91 «Загальновиробничі витрати».

Оскільки донорське фінансування часто надходить в іноземній валюті, важливим аспектом обліку є правильне відображення курсових різниць. На дату надходження коштів їх сума фіксується в обліку за офіційним курсом національної валюти. Якщо у подальшому відбувається конвертація коштів або змінюється офіційний курс на дату складання

фінансової звітності, виникають курсові різниці, які відображаються у складі фінансових доходів, 714 «Дохід від операційної курсової різниці», або витрат, 945 «Втрати від операційної курсової різниці», залежно від характеру змін. Ретельний облік курсових різниць є важливим для точності фінансової звітності, адже це дозволяє уникнути перекручень у фінансових показниках організації [3; 6].

Документальне оформлення є основою для належного обліку донорських коштів. Перш за все, необхідно мати договір із донором, який визначає умови отримання, використання та звітності за коштами. Отримання фінансування підтверджується первинними документами, такими як платіжна інструкція або документом аналітичного обліку – банківською випискою. Використання коштів має бути документально підтверджене актами виконаних робіт, накладними тощо. Особливу увагу слід приділяти підготовці звітів для донорів, які можуть включати фінансові звіти, детальні описи реалізованих заходів та аудиторські звіти, якщо це передбачено умовами фінансування [4; 7].

Фінансова звітність і контроль за використанням донорських коштів є важливими елементами управління ресурсами, які організації отримують від міжнародних донорів. Дотримання вимог до звітності та проведення перевірок гарантує прозорість діяльності, відповідність умовам договорів і забезпечує довіру зі сторони донорів.

Звітність за донорськими проектами має особливий характер і часто виходить за межі стандартної фінансової звітності, яку організація формує для внутрішніх або загальних цілей. Однією з ключових вимог є підготовка окремих звітів для донорів. Такі звіти мають відповідати формату, вимогам і термінам, визначеним у договорі про фінансування. Зазвичай, вони включають [11]:

- фінансову звітність, яка містить інформацію про витрати за проектом із розподілом за категоріями, наприклад, адміністративні та цільові витрати;
- описову частину, яка містить пояснення досягнутих результатів, відповідності витрат поставленим завданням та ефективності використання коштів;
- звіти незалежних аудиторів, якщо це передбачено договором, то звітність може бути підкріплена результатами незалежного аудиту.

Для забезпечення контролю за використанням донорських коштів проводиться аудит, який може бути як зовнішнім, так і внутрішнім.

Зовнішній аудит здійснюється незалежними аудиторськими компаніями або організаціями на запит донора чи самої організації-отримувача. Основна мета такого аудиту – перевірка відповідності використання коштів умовам договору та оцінка їхнього ефективного застосування. Аудитори аналізують первинну документацію, фінансові звіти та інші матеріали, що стосуються проєкту. У висновках зазвичай надається інформація про відповідність витрат умовам договору, наявність відхилень або ризиків.

Внутрішній аудит проводиться силами самої організації для забезпечення належного рівня контролю за використанням коштів. Основні завдання внутрішнього аудиту включають перевірку виконання внутрішніх політик і процедур, моніторинг витрат за проєктами, а також виявлення можливих порушень або неефективного використання ресурсів [2].

Ключовим аспектом аудиту є перевірка відповідності використання коштів до умов договору, а саме [2; 6]:

- оцінку, яка визначає чи були кошти витрачені виключно на ті цілі, які зазначені у грантовій угоді;
- перевірку відповідності фактичних витрат до бюджетів, затверджених донорами;
- контроль за дотриманням строків виконання проєкту та подання звітності;
- аналіз виконання вимог до документації та збереження первинних документів.

Прозора звітність і належний контроль за використанням донорських коштів є запорукою успішної реалізації проєктів і забезпечення довгострокових партнерських відносин із донорами. Ці процеси гарантують, що отримане фінансування використовується ефективно, сприяючи досягненню соціально значущих результатів.

Облік донорських коштів і фінансування від міжнародних організацій є важливим, але складним аспектом діяльності для багатьох організацій. Існує низка проблем і ризиків, які можуть виникати у процесі управління такими ресурсами. Їхнє своєчасне виявлення та мінімізація сприяють підвищенню ефективності роботи та збереженню довіри донорів [11].

Однією з найбільших проблем є розбіжності між національними стандартами бухгалтерського обліку та вимогами, які висувають міжнародні донори. Донори часто вимагають звітності за Міжнародними стандартами фінансової звітності, що створює додаткове навантаження на організації. Такі розбіжності можуть стосуватися принципів визнання доходів і витрат, формату і структури фінансової звітності та підходів до оцінки активів, зобов'язань та курсових різниць. Для організацій, які не мають досвіду роботи за міжнародними стандартами, це

може створювати значні труднощі. Вирішенням є залучення фахівців з міжнародного обліку, а також впровадження навчальних програм для працівників [4; 10].

Одним із найсерйозніших ризиків у роботі з донорськими коштами є ризик їх нецільового використання. Донори, як правило, встановлюють чіткі обмеження щодо того, на що саме можуть витрачатися виділені кошти. Порушення цих обмежень може призвести до втрати довіри з боку донорів, обов'язку повернення коштів та негативних репутаційних наслідків для організації.

Оскільки донорське фінансування часто надходить в іноземній валюті, організації стикаються з ризиками, пов'язаними з курсовими коливаннями. Основні проблеми виникають у таких аспектах [6]:

- визначення курсових різниць на дату надходження коштів, конвертації або підготовки звітності.
- планування бюджету проєкту з урахуванням змін валютних курсів.

Нестабільність валютного ринку може призводити до значних відхилень між запланованими та фактичними сумами витрат, що створює фінансові ризики для організації. Щоб уникнути проблем, організаціям варто регулярно відстежувати зміни валютних курсів, використовувати механізми хеджування валютних ризиків, якщо це можливо та розробляти резервні плани для покриття можливих додаткових витрат.

Проблеми та ризики, пов'язані з обліком донорських коштів, вимагають комплексного підходу до їх вирішення. Організації, які працюють із міжнародними донорами, повинні враховувати специфіку вимог, забезпечувати автоматизацію процесів, мінімізувати ризики нецільового використання коштів і приділяти особливу увагу курсовим коливанням. Такий підхід сприяє не лише ефективному управлінню ресурсами, а й побудові довгострокових партнерських відносин із донорами.

Ефективний облік донорських коштів та фінансування від міжнародних організацій є важливою складовою забезпечення прозорості, підзвітності та довіри донорів. У сучасних умовах організації стикаються з численними викликами, що ускладнюють процес управління та звітності за такими коштами. Для подолання цих труднощів і вдосконалення бухгалтерського обліку необхідно реалізовувати комплексний підхід, який передбачає гармонізацію законодавства, підвищення професійної кваліфікації фахівців та впровадження інноваційних технологій [11].

Одним із основних напрямів удосконаленні обліку донорських коштів є узгодження національних стандартів обліку з Міжнародними стандартами фінансової звітності. Наразі в Україні існують розбіжності між вимогами МСФЗ та чинними правилами обліку, що створює додаткові труднощі для

організацій, які працюють з міжнародними донорами. Гармонізація законодавства має включати [6]:

- інтеграцію ключових принципів МСФЗ до національних стандартів;
- розробку уніфікованих методичних рекомендацій для ведення обліку донорських коштів;
- запровадження механізмів спрощеного звітування для малих організацій, які отримують міжнародне фінансування.

Реалізація цих змін сприятиме підвищенню якості фінансової звітності, зменшенню адміністративного навантаження на організації та створенню сприятливих умов для співпраці з міжнародними донорами.

Інноваційні технології відкривають нові перспективи в обліку донорських коштів. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє автоматизувати процеси обліку, знижуючи ризики помилок і підвищуючи ефективність управління проектами. Сучасні програми забезпечують [10]:

- ведення обліку доходів і витрат за кожним проектом окремо, що відповідає вимогам донорів до прозорості та підзвітності;
- автоматичне генерування фінансової звітності у форматі, який відповідає міжнародним стандартам та умовам фінансування;
- інтеграцію фінансових і нефінансових даних, що дозволяє отримувати повну інформацію щодо реалізації проекту та оцінювати його ефективність.

Застосування ERP-систем або інших спеціалізованих платформ дозволяє організаціям

знижувати адміністративні витрати, уникати ризиків, пов'язаних із нецільовим використанням коштів, і швидко адаптуватися до змін у вимогах донорів.

Висновки. Облік донорських коштів потребує чіткого дотримання міжнародних стандартів звітності, прозорості та підзвітності. Основними його аспектами є правильна класифікація коштів, їх цільове використання та документальне підтвердження операцій. Особливу увагу слід приділяти дотриманню умов, встановлених донорами, включаючи вимоги до звітності за проектами, етапами фінансування та видами витрат.

Для вдосконалення облікової практики в Україні необхідно впроваджувати єдині стандарти обліку, узгоджені з міжнародними підходами. Важливо забезпечити спеціалізовану підготовку бухгалтерів і фінансових менеджерів, спрямовану на підвищення їхньої компетентності у роботі з грантовими коштами. Крім того, слід удосконалити нормативно-правову базу, щоб чітко регламентувати процеси отримання, використання та звітування за донорські кошти. Прозорий облік має вирішальне значення для формування довіри зі сторони міжнародних донорів, адже висока якість фінансової звітності, що відповідає міжнародним стандартам, сприяє позитивному іміджу організації чи країни як надійного партнера. Це, у свою чергу, створює можливості для залучення додаткового фінансування для реалізації соціальних, економічних або інфраструктурних проектів.

Література:

1. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України станом на початок 2024 року. 38 с. *Київська школа економіки*: сайт. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf.
2. Жидеева Л. І., Колісник О. П., Салаямон-Міхеева К. Д. Аудит : підручник. Ірпінь : Університетська книга, 2019. 312 с. URL: <https://dpu.edu.ua/kafedra-pravoookhoronnoi-diialnosti?view=article&id=1788:audyt-navchalnyi-posibnyk&catid=2>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Інструкція, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291; станом на 13.12.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
4. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. та ін. Бухгалтерський облік: підручник. Ірпінь : Університетська книга. 2021. 388 с. URL: <https://dpu.edu.ua/ndi-fin-p?view=article&id=1790>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 (МСБО 20). Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу: Міжнародний стандарт від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text.
6. Осіпчук Д. С. Особливості та проблеми національної та міжнародної практики відображення операцій з державними грантами в обліку підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2023. № 9. С. 104–111. URL: <https://doi.org/10.37634/efp.2023.9.23>.
7. Осіпчук Д. С. Податковий облік державних грантів. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 11/2. С. 23–27. URL: [https://doi.org/10.37634/efp.2022.11\(2\).5](https://doi.org/10.37634/efp.2022.11(2).5).
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV; станом на 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів від 29.11.1999 № 290; станом на 29.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.
10. Садовська І., Нагірська К. Особливості обліку і оподаткування цільового фінансування в частині грантових коштів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-74>.
11. Чижевська Л. В., Осіпчук Д. С. Нормативне регулювання обліку державної допомоги: міжнародний (МСФЗ) та національний підходи. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. № 2(46). С. 61–69. URL: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-2\(46\)-61-69](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-2(46)-61-69).

References:

1. Kyivska shkola ekonomiky. (2024). Zvit pro priami zbytky infrastruktury vid ruinuван vnaslidok viiskovoi ahresii rosii proty Ukrainy stanom na pochatok 2024 roku. 38 s. https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf.
2. Zhydieieva, L. I., Kolisnyk, O. P. & Saliamon-Mikhieieva, K. D. (2019). *Audyt*. STU. <https://dpu.edu.ua/kafedra-pravookhoronnoidiialnosti?view=article&id=1788:audyt-navchalnyi-posibnyk&catid=2>.
3. Verkhovna Rada Ukrainy. (1999). Instruksiiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii № 291. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.
4. Kraievskyi, V. M., Kolisnyk, O. P., Hurina, N. V., Kostenko, O. M. & Novikova, O. P. (2021). *Bukhhalterskyi oblik*. STU. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kraievskyi_Volodymyr/Bukhhalterskyi_oblik.pdf?PHPSESSID=qbq20pblsun1qd5l81n4qjnv76.
5. International standard. (2012). Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 20 (MSBO 20). Oblik derzhavnykh hrantiv i rozkryttia informatsii pro derzhavnu dopomohu. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text.
6. Osipchuk, D. S. (2023). Osoblyvosti ta problemy natsionalnoi ta mizhnarodnoi praktyky vidobrazhennia operatsii z derzhavnymy hrantamy v obliku pidpriemstva. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 9. 104–111. <https://doi.org/10.37634/efp.2023.9.23>
7. Osipchuk, D. S. (2022). Podatkovi oblik derzhavnykh hrantiv. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 11(2). 23–27. [https://doi.org/10.37634/efp.2022.11\(2\).5](https://doi.org/10.37634/efp.2022.11(2).5)
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini. № 996-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
9. Ministry of Finance. (1999). Pro zatverdzhennia Natsionalnogo polozhennia (standartu) bukhhalterskoho obliku. № 290. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>.
10. Sadovska, I., & Nahirska, K. (2023). Osoblyvosti obliku i opodatkuvannia tsilovoho finansuvannia v chastyni hrantovykh koshtiv. *Ekonomika ta suspilstvo*, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-74>.
11. Chyzhevska, L. V., & Osipchuk, D. S. (2020). Normatyvne rehuliuвання obliku derzhavnoi dopomohy: mizhnarodnyi (MSFZ) ta natsionalnyi pidkhody. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 2(46), 61–69. [https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2\(46\)-61-69](https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2(46)-61-69).

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License